

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dien et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dinsdags, des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 3.00; voor de buitenstellen f 6.00; franco door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der COURANT.

DONDERDAG. 29 JULIJ

Advertentien van 2e regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan 2e regels tegen 15 cents der regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 28 Julij

PROTESTANTSCH VEREENIGING

ONDER DE ZINSPREUK: UNITAS.

Slotartikel.

Toutes les sociétés secrètes sont instituées pour détruire la société officielle.

Met het bespreken van het verslag van *Unitas*, medegedeeld ter algemeene vergadering gehouden den 19 Janij. 1854, wijgen wij onzen arbeid aan; met eene laatste bijzonderheid aan datzelfde verslag ontleend, bevestigen wij dien. Zij geldt de vaststelling der regelen, naar welke *Unitas* geldelijke ondersteuning zal verstrekken. Enkele *curiosa*, in die regelen voorkomende, mogen wij niet onvermeld laten.

Zoo verdient bijv. gereleveerd te worden, met welk doel personen, die eenig beroep of bedrijf uitoefenen, door *Unitas* ondersteund zullen worden. Dat zal geschieden, na om hen, die om den wille hunner belijdenis in hunne belangen worden verkort, te hulp te komen. b. om het zielental eener protestantsche gemeente op voldoende hoogte te brengen of te houden. c. Om te voorkomen, dat zekere beroepen en bedrijven geheel en al uitlootend in handen van Roomschegezinden vallen (Verslag blz. 50). Wij stippen aan *ad a.*, dat de verontreiniging lasterlijk is, als zoude de Protestanten om den wille hunner belijdenis hunne belangen worden verkort. Gecompliceerd bewijs kan dan ook worden bijgebracht ter staving van dien laster, die alleen verhoogt het laster, om aan de aanvallen der Roomschegezinden eenige wrekenneuring.

Wij stippen *ad b.* aan, dat *Unitas* hier overstapt op het eigenlijk terrein van *Welstand*, en daardoor een bewijs te meer levert voor het bestaan van den innigsten band, die de geheime genootschappen omstrengd houdt. Wij stippen eindelijk *ad c.* aan, dat *Unitas* daarin haar eigenlijk streven uitdrukt, schoon dan ook in bewoordingen, waaraan de overige inhoud van haar verslag eene geheel andere beteekenis schenkt. Uit den geheel inhoud toch van het verslag is zonneklaar gebleken, dat het haar om nog vrij wat meer te doen is dan om te voorkomen, dat zekere beroepen of bedrijven geheel en al uitsluitend in handen van Roomschegezinden vallen, dat het haar om nog vrij wat meer te doen is, wat wij echter thans niet in herinnering hebben te brengen, wij het in vorige artikelen door ons duidelijk genoeg in 't licht gesteld is geworden.

Opmerkelijk overigens is in de regelen, naar welke *Unitas* geldelijke ondersteuning zal verstrekken, wat daarin een weinig later gezegd wordt. Ten einde niet te bevorderen, dus zegt zij, dat de kapitalen van vermogende Roomschegezinden, enkel ten voordeele van bouwlieden of neringdoenden van hunne belijdenis worden aangewend, zal *Unitas* zich onthouden van de ondersteuning van personen, welke afkeer of gedschifter onafhankelijk te maken (Verslag blz. 51). Hoe aardig, niet waar, hoe wel verzonnen, om den ondergang der Katholijken door hunne eigene vermogende geloofsgenooten zelve te doen voltrekken! Men leze de aangehaalde zinsnede nog eens over, om al het venijn te ontdekken, dat er in verborgen schuilt. *Unitas* zal een protestantschen winkelier of landman, die door het kapitaal van Roomschen voortgeholpen wordt, van dien Roomschen niet onafhankelijk maken, ten einde niet te bevorderen dat de kapitalen van vermogende Katholijken, welke toch op eenigerlei wijze belegd moeten worden, den katholieke bouwlieden of neringdoenden voordelen aanbrengen. Niet alleen dus moeten deze laatste door de Protestanten in hun levensonderhoud benadeeld worden; de listige streken van *Unitas* hebben ten doel zelfs de roomsche kapitalisten daartoe te doen bijdragen! Aardig, duivelsch aardig — aardig als de aardigheden des duivels!

Niet minder aardig, ten slotte, is wat weer een weinig later voorkomt in de regelen, naar welke *Unitas* geldelijke ondersteuning zal verstrekken. Zij zal die ook verstrekken, om gebrek aan Evangelische kennis en

zin te doen bespeuren onder Roomschen en om bij hen behoefte aan Evangelische kennis op te wekken (Verslag, blz. 52). Met andere woorden, om het onevangelische van het Katholicismus aan 't licht te brengen, en om de Katholijken te winnen, te koopen — geldelijke ondersteuning zal immers daartoe strekken, — voor de vrijheid om te denken en te handelen elk naar zijn individuele overtuiging. Wij danken den goeden God, — en hiermede besluiten wij, — dat alle te dien einde door *Unitas*, zoo wel als door *Phylacterion*, *Welstand* en *Hulpheloon* in het werk gestelde pogingen tot dusverre ijdel zijn gebleken, en slechts gestrekt hebben om de volstrekte magtelooosheid te verraden, waartoe het Protestantismus vervallen is — waartoe het vervallen is, daar het blijkt niet langer met open vizier te durven strijden, maar zich in geheime genootschappen — door eene forse handgreep uit een te jagen! — te moeten schuilen houden; daar het blijkt niet langer op eigene kracht, maar slechts, om zich staande te houden, op geld en goed rekening te maken. Met het oog echter op het nationaal belang des vaderlands vragen wij, waar het moet, met een land, een deel van welks bevolking zich straffeloos mag schuldig maken aan handelingen als die der geheime genootschappen, en dat zich alles veroorlooft, zelfs het kweken van den felsten godsdiensthaat, om wat schudt op zijne grondvesten en onherroepelijk veroordeeld is, nog eene korte wijle staande te houden?

Betreffende het onthaal aan den Keizer van Oostenrijk op zijne reis door Hongarije te beurt gevallen, zijn verschillende teizingen in omloop. Door niemand wordt het ontkend, dat de geestdrift, waarmede Frans Josef afteerwege bejegend is, ten hoogsten top geslegen was; doch de openlijke of heimelijke voorstanders van Kossuth achten het van hun belang, en meenen de Hongaarsche natie niet te beledigen met te verzekeren, dat al dat vertoon van geestdrift en liefdevolle vereering eene elendige huichelaarij is, wijl in den grond der zaak de Hongaren, en niet bepaaldelijk de Magnaten, nog even vijandig zijn aan Oostenrijk, als in de laatste verloopene revolutionaire jaren. Wat nu daarvan is, vernemen wij uit het volgende artikel der *Deutsche Volkshalle*, dat ons te merkwaardig toeschijnt, om het niet in zijn geheel aan onze lezers mede te deelen.

Het luidt aldus:

Daar de woelzieke pers door allerlei verzinsels en verdraaiingen wederom de vruchten tracht te bederven, die uit de gelukkige wending der dingen in Hongarije voor de groote zaak des gezags en der erfelijke monarchie voortvloeien, zoo verheugen wij ons door het bezoek van een ooggetuige, voor wiens waarheidsliefde wij kunnen instaan, in de gelegenheid te zijn gesteld om aan de lezers van dit blad, nopens de beteekenis der aan den jeugdigsten Keizer van Oostenrijk in zijne Hongaarsche landen met zooveel geestdrift toegebrachte hulde, de meest bijzondereheden mede te deelen. Wij willen hierbij opmerken, dat onze gezagde vriend zich gedurende zijn verblijf in Hongarije, in alle gezelschapskringen beweegt, dat hij zich heeft bevonden in de onmiddellijke omgeving van Z. M., doch ook in de paleizen van invloedrijke, zeer ver van de regering verwijderde Magnaten en in de klerikale kringen, van de hoogste tot de laagste, waardoor hij weder dikwijls in aaraking kwam met burgers en boeren, waarmede men, gelijk bekend is, ook zonder de Hongaarsche taal magtig te zijn, meestal met behulp van Latijn en Duitsch een gesprek kan voeren.

Voor dat de Keizer in Hongarije kwam, was de stemming nog in het geheel niet gunstig. Wel is waar had de zwijmel van den opstand spoedig opgehouden, nadat de kunst der revolutie, die hem aantweekten, hadden opgehouden te werken; ook was het aantal der met warme trouw aan het Keizerlijk huis verkleefde onderdanen, door de verstandige en welwillende handelwijze van Z. K. H. aartschertog Albrecht, aanzienlijk vermeerderd geworden. Doch het ligt in den aard der zaak, dat bij de meeste menschen, na eene koortsachtige opstijging van dien aard, slechts een toestand van langdurige ver-

slapping volgen kan, en dat een frisch vernieuwd leven slechts door eene nieuwe opwekkende prikkeling kan te wege gebracht worden. Vóórten zijn als menschen; wij zien een soortgelijken toestand voor den goet hertog, hoedat hij onder individuen en families duizendwerf voorkomt, die begrijpt ook hoe de stemming van het brave, doch verleide Hongaarsche volk was en zijn moest, toen Frans Josef in zijn midden kwam. Over de stemming van den Keizer zelve valt niet te twijfelen; gelijk een held die ten strijde gaat, het hart vol komster doch verheven, trad hij onder zijn verdwaalde volk.

De eerste ontvangst was koel genoeg; de Keizer begaf zich aanstonds naar de kerk; hier knielde hij langen tijd voor het altaar des Allerhoogsten, en toen hij wederom den tempel verliet, zweefde er een hemelsche tooverkracht op zijn gelaat; stomme verbazing beving allen die hem zagen; doch toen den ridderlijken jonkman zijn paard werd voorgebracht, toen eensklaps de edelste krijnsmoed uit al zijn gelaatsstreken blonk, toen hij opsteeg en als een pijl uit den hoog als het schoonste toonbeeld van mannelijke vastberadenheid en kracht wegreed, toen vervulde plotseling de digte schare die hem omgaven, eene eenige gedachte, die zich aanstonds in luide jubelkreten openbaarde. «Ben! later, zoo vol godsvrucht, zoo vrij van menschelijk ontzag, een vorst, die slechts wil, wat hij moet, en die alles kan wat hij wil, zulk een vorst is Hongarijen's keizerlijke meester!» dat was de eenigste gedachte, die aller harten vervulde, en deze eenigste gedachte trok van dat oogenblik af als een zegepralende engel op al zijne wegen door het schoone rijk voor den Keizer uit. Die geestdrift was geenszins gemaakt; zij kwam allen hoogst onverwacht voor; slechts de Keizer moet in het volste vertrouwen op God reeds te Weenen op zulk eene wending der gemoederen gedoeld hebben. De vrouwe, edele gade van den Aartschertog-Stadhouder barstte los in vreugdetranen. Vele lieden die met loofde eeringhouding 's Keizers komst hadden te gemoet gezien, stemden met vríe borst in den luiden jubel in; en onder deze een welbekend Magnaat, die zijn aandeel aan de revolutie met een half miljoen geboet heeft. In de voorbereidselen, welke door de overlieden gemaakt werden, lag niets gedwogens of ongewoons. Integendeel, bijaldien iets uitwendings de verzoening der gemoederen bevordert heeft, dan waren het de milde maatregelen van den verlichten Stadhouder, die van den beginne af zijn uiterste best heeft gedaan om de Hongaren als Hongaren te winnen, terwijl hij dat ongelukkige joesfistieke erfstuk, het denkbeeld der nationaliteits-verdrukking, ver van zich afwees. Alom woei de Hongaarsche vlag, niet omdat zij veroorloofd was, maar als het teeken der huldiging. De Keizer handelde in gelijken geest, hij vertoonde zich als Hongaarsch vorst, in de Hongaarsche nationale uniform; hij sprak met bewonderenswaardige vlugheid de Hongaarsche taal en evenzoo de Latijnsche; wanneer de geestdrift hem in de laatste uitspraak van een woord of een naam hield, liet hij zich niet storen, maar liet hij zich door de onvolkomenheden van zijn spraak niet beletten, en hij gaf daarbij een bewijs van zijne uitgebreide, diepe en veel omvattende studie.

Van onderscheidene kanten hoorde men de achtonswaardigste mannen verklaren: «Hij kent ons land beter dan wij zelve!»

Bijzonderlijk op de geestelijkheid kan de Keizer rekenen. Zij is met den besten geest beziel, bovenal Katholijk, en dan Hongaarsch; en als men haar goed Oostenrijksch wil maken, dan moet men zich op het godsdienstig voetstuk plaatsen, dat het enige regte en ondbare is. Men moet het Hongaarsche Patriotismus ontzien en eerbiedigen, en hoe meer men dit doet, des te minder loopt men gevaar dat het zal ontfaan. Een eigenlijke rassenhaat ontstaat daar in het geheel niet, bijaldien hij niet getart wordt. Ook de Duitsch-sprekers worden als Hongaren beschouwd, en zonder hun bedienen zich allen gelijkelijk van het voedsel der groetes, der Duitsche litteratuur. Ook de *Deutsche Volkshalle* is, in weerwil van haren naam, door de Duitschen tamelijk verspreid, en hare strekking is niet alleen van regten en de verzoening van alle naties, maar vindt daar veel weerklank.

Wij hebben gisteren de cirkulaire medegedeeld van de loge *la Persévérance* van Antwerpen aan al de loges van België. Zonder verdere voorspraak laten wij thans volgen de redevoering van Br. Grisar, die door al de loges als het programma van hare werkzaamheden aangenomen, en door hare bemiddeling tot het programma der regering van België verheven is geworden.

De pl. van Br. Grisar was van den volgenden inhoud:

»Fragm. uit een Bouwplan, voorgelezen op het Feestm. der O. den 13en d. der 12e m. van 5845, door den Br. Grisar adj. Ord. der *la Persévérance* in het Gr. O. te Antwerpen.

»Zeer Geliefde en Waardige B.

»Ik zou mij niet vermeten uwe vreugd met ernstige woorden te verstoren, indien ik niet dacht dat het pl. dat ik de eer zal hebben u voor te dragen, van groot nut kon zijn voor de Vrijm. Ik zal desniettemin uwe goedgunstigheid inroepen, en u verzoeken mij een oogenblik uwe aandacht te verleen. Ik zal zoo kort als mogelijk zijn.

»Mijn Br., wie uwer voelt zich het hart niet van zoete verrukking slaan, op het zien van deze talrijke bijeenkomst, van deze indrukwekkende vergadering van Br. Vrijm., d. i. van mannen vrij en van goede zeden; mannen wier drijfveren zijn: regt en pligt, en de heilige broederschap der menschen; wier geweten hun opperste regter is, en wier geloof, de rigtsnoer hunner handelingen, thans over de geheele aarde is uitgebreid.

»Het leven van den Vrijm. moet verstandig, sterk en schoon zijn; met geloof, ijver en volharding moet hij aan zijne eigene verbetering arbeiden, terwijl hij anderen verbetert, en moet hij door onderwijs te verspreiden, zich onderscheiden; hij moet zich van vooroordeelen, die het verstand behevelen, ontdoen, en zich toeleggen op de filantropie.

»Zoodanig behoort de Vrijm. te zijn.

»De Vrijm. vertegenwoordigt dus in mijn oog, de vereeniging van alle godsdienstige rigtingen, van alle edele streving naar de volmaaktheden en naar de verbetering van het zedelijk, verstandelijk en fysiek lot van het groote huisgezin des menschedoms.

»In de Vrijm. vindt het menschedom hiervoor eene hechte waarborg.

»Op deze vooruitgezette beschouwingen voortredenerende, vraag ik aan u allen, die hier vergaderd zijt, aan u doork. leden van het Gr. O. en van den Sup. Raad, aan u Eerw. Afgevaardigden onzer geliefde *Persévérance* en met haar den beker der vriendschap te laden; ik vraag het aan u allen, heeft de Vrijm. in België al datgene voortgebracht wat men met regt van haar kon verwachten? Gesticht om de banden der menschen onderling naauwer toe te halen, bezit de Vrijm. door hare geaffil. onberekenbaar rijke bronnen: Maar heeft zij er op eene krachtige wijze gebruik van gemaakt? Is dat sterke ligchaam, die reus met duizend koppen en honderd duizend armen; wel een groote hefboom tot maatschappelijke vooruitgang, hervorming en verbetering? Is zij eene werkplaats van nieuwe denkbeelden; geeft zij leven aan liberale ideeën door de uiting van vrijzinnige ideeën? Is zij de voorlooper van dien democratischen geest, die voortgaat, zich uitbreidt en weldra alle volkeren zal bezielen, welke dien geest sedert eenwen inroepen en verwachten? Is de Vrijm. dit alles thans? Ik zou er gaarne bevestigend op kunnen antwoorden, maar het is mij niet mogelijk.

»De Vrijm. is in bloeienden staat; de kaders van onze heilige legercharen breiden zich dag aan dag al meer uit; onze armen worden talrijker en binnen kort zullen wij geheel het land in eene br. omhelzing kunnen omvatten; maar het ontbrekt der Vrijm. aan die eenheid van inzichten, gedachten en daden, die alleen onze zaak kan doen zegerieren. Wij zijn twee duizend armen maar wij zijn ook duizend hoofden. Die duizend hoofden werken wel is waar, maar zij werken afzonderlijk zonder met elkaar te zijn overeen gekomen en zonder zich vooraf te hebben verstaan. Welk is dan ook het gevolg van die, op zich zelve staande pogingen, van dien arbeid zonder overeenstemming of eenheid? Kleine hervormings-plannen, geringe verbeteringen, weinig bevredigende uitkomsten. En toch is de Vrijm. kolossaal zwaar en moet eene onberekenbare uitwerking hebben.

»Opent de geschiedenis, en herinnert u slechts en overtuigt u, dat zij niet is de magtigste der krachtig georganiseerde ligchamen, die een denkbeeld, een doel en geloof hebben.

»Ieder van ons, indien hij alleen staat, is, hoe sterk hij ook wezen moge, te zwak om te strijden tegen een sedert lang gevestigde orde van zaken, en waaraan zoveel belangen verbonden zijn.

»Ochhoon verdeeld, zonder doel noch eenparige geest, dan alleen het doel en de gedachte om als brave mannen te leven en de broederschap te beoefenen, zijn wij reeds onverwinnbaar; hoe groot zou dan niet onze sterkte en onze magt wezen in de wereld, indien wij ons doel,

onze gedachten en onze daden bragten op de hoogste harer hedendaagsche behoeften? Zouden wij, zoo wij vereenigd waren door alle krachten van verstand, hart en wil, niet op ditzelfde oogenblik aan het hoofd staan van de liberale partij, die mede een groot ligchaam is dat zich staande houdt, maar dat ook dikwijls bezwijkt omdat er insgelijks eenheid ontbreekt?

»Ik bedoel hiermede niet dat wij de liberale partij op sleeptouw zouden nemen; maar wij-zelven zullen het liberalismus zijn; wij zullen zijne gedachte, zijne ziel en zijn leven, ja de partij zelve zijn. Helaas! ziet gij niet dat door haar strijd tegen de geestelijkheid de vrijzinnige partij zich schijnt te hebben uitgeput? Ziet gij niet dat zij een nieuwen geest, den democratischen geest verwacht, den waren geest van het Evangelie, om hare verovering voort te zetten en hare welvaart te bevorderen? Ziet gij niet dat zij ons wacht? Haasten wij ons om haar te hulp te komen!

»Gij begrijpt mij, mijne BB., ik zie en gevoel zulks. Gij stemt in met mijne eenvoudige woorden. O! dit komt omdat de Vrijm. een zeer schoon en vruchtbaar terrein is, waar zoovele edele denkbeelden reeds ontkiemd zijn en nog zullen ontkiemen.

»Wij moeten allen zijn wat onze taak, onze zaak, onze zending willen dat we zijn zullen; alles wat de edele naam van Vrijm. medebrengt.

»Hij nu die het doel wil, moet ook de middelen willen.

»Een Vrijm. Kongres worde bijeen geroepen om eene maatschappelijke kwestie ter bestudeering en behandeling aan te wijzen.

»Alle werkpl. des lands zullen kommissarissen naar dat kongres zenden, om er de inzichten hunner resp. werkpl. te ontwikkelen. Die inzichten zullen onderzocht, en de eene door de andere gewijzigd worden, waarna een bepaald plan zal worden vastgesteld.

»De kwestien eenmaal ontwikkeld en toegelicht, zullen op nieuw in het kongres in discussie worden gebracht; het kongres zou zelfs eene macon. belooning kunnen bepalen om aan die Werkpl. toe te wijzen, die den uitmuntendsten arbeid geleverd had.

»Alzoo zou, op het eerste gezicht genomen, de regeling van den arbeid eene der eerst te behandelen kwestien kunnen zijn. Eerst zou zij door iedere Werkpl. afzonderlijk behandeld en opgelost kunnen worden, en vervolgens in een Kongres, zaamgesteld uit de bestanddeelen van alle Werkpl. des Lands. De beginselen en de grondslagen dier organisatie, vastgesteld zijnde en tot thema dienende voor alle liberale bladen, die min of meer den invloed der Orde ondergaan, zouden ten laatste zegerieren.

»Wij hebben, een dagblad of een tijdschrift in den smaak van de nieuwe *Revue démocratique*?

»Dat dagblad of dat tijdschrift behoeft niet bepaaldelijk over kwestien der Vrijm. betreffende te handelen, maar het kon beginselen en denkbeelden ontwikkelen, die het uitvloeisel zijn van den geest onzer Orde.

»Naast de warme en veel belangwekkende kwestie van den arbeid vinden wij die der gevangenen, van het pauperismus, van de bescherming aan ontslagen veroordeelden te verleenen, van de armenkantoren, van de godshuizen, van de banken van leening, die oude woekeraars, en nog vele andere kwestien die betrekking hebben op de volksgezondheidsleer en de goede inrigting der maatschappij. Al deze democratische problemen behoorden in de *la Persévérance* behandeld en in het Kongres opgelost te worden. Zoodoende zullen wij inderdaad onze taak vervullen, aan de algemeene verwachting voldoen, en aan de werkzame pogingen der maatschappij eene nieuwe en aanzienlijke kracht bijzetten. Wat in de maatschappij meestal niets meer is dan instinct, zou aanstonds in gevoel veranderd worden; de openbare meening zou doordrongen worden van de strenge en heilzame regten der broederschap onder het menschedom; en zoo doende zou de Vrijm. een onberekenbaar gewigt verkrijgen.

»De Vrijm. kan niet magtig blijven, dan alleen onder de voorwaarde van alle initiatieven van den menschelijken geest te beschermen.

»Van den dag af dat de Vrijm. niet ophoudt zich aan het hoofd van de intellectuele beweging der maatschappij te bevinden, dat zij de talloze kwartieren van adel, dom; van dien dag af zou zij van hare magt afstand doen; en haar tempel voortaan, zonder leven, zonder echo, zonder harmonie en niets meer dan eene herinnering achter latende, zou zeer spoedig verlaten zijn; of zoo hij nog bleef bestaan, dan zou 't zijn als zoovele andere trotsche instellingen, die hun dood niet willen bekennen.

»Maar zoo zal het niet gaan. Neen, de Vrijm. zal niet ophouden de eischen van den tegenwoordigen tijd te begrijpen; zij zal die helderschitterende vuurbaak blijven, dat teeken van opwekking en bijeenroeping, hetwelk sinds zoo veel eeuwen de mannen en de zaken in beroering brengt; zij zal het democratisch denkbeeld onzer eeuw op nieuw aangrijpen, waardoor de menscheit wordt weggevoerd naar hare verhevene en verwon-

derlijke bestemming. De Vrijm. zal zich weder overleven gelijk altijd, maar tevens zal zij de verbetering van het zedelijk, verstandelijk en fysiek lot des volks betrachten, voor en met hetzelfde alle voorzeggingen en beloften der groote mannen vervullen, en het volk gestadig met hart, geest en ligchaam opvoeren naar den Allerhoogste, naar den Oppersten Bouwmeester der wereld.

»Ik heb gezegd.»

Z. M. heeft jhr. H. W. Bosch van Drakestein, eervol ontslagen als ontv. der dir. bel. en acc. te Vleuten (Utrecht).

Z. M. de koning der Belgen heeft den te Parijs wonenden Nederlandschen schilder van Os benoemd tot ridder der Leopolds-orde.

De provinciale school-kommissie in Zuid-Holland heeft in hare zomer-vergadering, na een daartoe ingesteld examen van hen, die zich daartoe hadden aangemeld, toegelaten voor den tweeden rang zes, den derden rang vijftien en den vierden rang zeventien kandidaten; voor vreemde talen twaalf, en als schoolhouderessen vier. Zij heeft geene verkiezingen gedaan van huisonderwijzeressen. Voor den eersten rang hadden zich geene kandidaten aangemeld.

Men weet thans dat het vreesselijke ongeluk, onlangs in de domaniale steenkolenmijnen van Kerkerade gevallen, aan onvoorzigtigheid moet worden toegeschreven van een werkmans.

Twee mijnwerkers stierven reeds in den avond van den dag, waarop de ontploffing plaats had; twee den volgenden dag; twee der drie nog levenden zijn geheel buiten gevaar, doch aan het behoud van den derde wordt gewaand.

Men spreekt met den meesten lof over den geneesheer Ackens, die de gekwetsten schier onophoudelijk heeft verpleegd. Ook mag men den Eerwaardige Deken, Pastoor Quodbach en zijn beide kapellanen Merchelbach en Wetzels niet vergeten, die zich als het ware vermenigvuldigd om de ongelukkigen bij te staan, en die uitgeput van vermoeienis, te middernacht nog op de been waren, om de stervenden in hunne laatste uren bij te staan en de gekwetsten te bezoeken.

ARNHEM, 27 Julij. Met den laatsten spoortrein is Z. Exc. de heer Minister van Binnenl. Zaken in deze stad aangekomen; Z. Exc. heeft bij den heer Mr. Dulert zijn intrek genomen.

»Wij verheugen ons dat Z. Exc. morgen ten 12 uur op Zoo even vernemen wij, dat Z. M. de Koningin-mutter is aangekomen. (Arnh. Ct.)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIS, 26 Julij, Zaterdag e. k. nemen de verkiezingen voor de algemeene en gemeenteraden, een aanvang. De minister van binnenl. zaken heeft de prefecten bevelen van de kieslijsten de namen van hen te doen uitschrijven, welke om staatkundige redenen gevangen gezet of onder het toezigt der politie geplaatst zijn.

— Men zegt dat de *Moniteur* binnen kort eene officiële mededeeling zal doen van de verschillende uitstapjes, die Lodewijk Napoleon in den herfst zal ondernemen, ten einde daardoor perk te stellen aan de talrijke aansoeken der steden, die leest willen viere en op zijne tegenwoordigheid rekenen. Lodewijk Napoleon zal alsdan stipst dat programma volgen en geene andere uitnoodigingen aannemen.

— Men zegt dat de Prins-President der Republiek zijn huis op keizerlijken voet laat inrichten. De generaal Roquet zal tot opperhofnaarschalk benoemd worden; de kolonel de Béville tot hofnaarschalk; de *Baron de* tot groot-ceremoniemeester; Flauvy tot oppersterker, enz. De kamerheeren worden nog niet genoemd.

— Het *Bulletin de Paris* bevestigt het, dat, ter gelegenheid van het feest van 15 Aug. eene gedenkplaat zal worden geplaatst op de plaats waar Lodewijk Napoleon in 1804 geboren werd.

— De *Revue démocratique* heeft gesproken van den van 10 Julij gedagtekenden nieuwen brief van Mgr. des Graaf van Chambord aan de partij der koningsgezinden, ter gelegenheid van de aanstaande verkiezingen tot vernieuwing van al de departements- en gemeenteraden. Men leest daarin:

»De wet tot vernieuwing der departements-, arrondissements- en gemeenteraden is thans uitgevaardigd. Zij brengt geene verandering in de verplichting tot bezwering der bestaande konstitutie, noch in den geest en de strekking van den voorgeschreven politieke eed. Derhalve zullen allen, welke zich naar het in mijne brieven van den 27 April jl. en van den 10 Junij jl. nitgedrukt beginsel willen gedragen, zich moeten onthouden van alle medewerking tot de zamenstelling dier raden. In de gesteldheid waarin men het

gebragt heeft, zijn het de monarchaalgezinden niet die weigeren hunne medeburgers met hunne kunde en vaderlandsliefde ten dienste te staan; het is de regering welke die diensten afwijst, door ze van het vervullen van onaannemelijke voorwaarden afhankelijk te maken; op de regering alleen valt de verantwoordelijkheid voor het gemis dier diensten. Men rekent op de oude gehechtheid der koningsgezinden aan 's lands zedelijke en stoffelijke belangen, en hoopt hen door middel daarvan op een verkeerd, weg te brengen. Doch zij zullen een lastbrief afwijzen, die hun niet kan worden toevertrouwd dan onder voorwaarde, dat zij hun woord geven aan een hun vreemd beginsel en aan eene zaak, die het hun niet verstaat te bevorderen. Dat zij dan, hoe ongaarne ook, voor alnog eene benoeming afwijzen, op welke zij zoo veel prijs stellen, en daardoor toonen geen offer voor hunne politieke overtuiging te zwaar te achten.

— Men kan de koningsgezinde partij zich in de tegenwoordige omstandigheden zonder gevaar voor den staat, aan de behandeling der openbare aangelegenheden onttrekken. De wet geeft aan het gouvernement de bevoegdheid tot het ontbinden en vervangen der raden, wier samenstelling niet de noodige waarborgen mogt opleveren voor de openbare orde en voor het regelmatig bestier der gemeentelijke zaken. Het zal dus de plicht der overheid zijn, van dit haar toevertrouwde regt gebruik te maken zoo dikwerf de belofte daaraan zich zal doen gevoelen. In eene staatsliedhouding, die beweert uitsluitend op het beginsel der volkssoevereiniteit gegrond te zijn, is eene weigering om te kiezen of zich te laten verkiezen, wanneer de aanvaarding van den lastbrief niet voor allen evenzeer mogelijk is gemaakt, zooveel als een protest tegen de bezwaren uit welke die ongelijkheid ontstaat, zooveel als eene verklaring dat de verkiezingen niet in de daad vrij zijn, daar de keus der kiezers belemmerd en beperkt wordt wanneer men, zonder daartoe regt te hebben, van hunne lasthebben eenen eed en verbintenissen vergt, aan welke zij zich niet kunnen onderwerpen.

— Men verneemt dat een gedeelte van de legitimisten en van de Orleanspartij aan de samenstelling der departementale volksvertegenwoordiging wil deel nemen, en zich aan de tegenwoordige orde van zaken wil aansluiten, terwijl een ander gedeelte hiertoe niet kan besluiten. Van bemoeijng der republikeinsche partij als zodanig met deze verkiezingen is nog geen blijk gegeven.

— De minister van onderwijs heeft aan alle on-katholijken aangeraden, zich niet als aspirant te stellen tot toelating op de normaalschool.

— De generaal Granmont, tot grootkruis van de orde van Isabelle la Catholique benoemd.

— De heer de La Rochejaquelein zal waarschijnlijk benoemd worden.

— De heer de La Rochejaquelein wordt te St. Malo verwachtd. Hij zal, om zich te bevinden, ten einde de onthulling der standbeelden van Bernardin de Saint-Pierre en Casimir Delavigne bij te wonen.

— Heden overleed binnen deze hoofdstad de generaal Gourgand.

— Te Austerlitz gekwetst, te Frieland tot kapitein en gedurende de 100 dagen tot generaal bevorderd, had hij te Brienne den Keizer het leven gered en hem, zoo lang zijn gezondheidstoestand het veroorloofde, op St. Helena vergezeld.

— De maarschalk Excelmans is behoeftig gestorven. Het Elysée zal de kosten der begrafenis dragen. Tot opvolger van den maarschalk Excelmans als kanselier heeft de maarschalk Vaillant, de meeste kansen.

— De Times en de Antwerpsche Precurseur zijn cergisteren alhier aan de post in beslag genomen.

— Volgens de Moniteur de l'Armée had er in Algerië een gevecht plaats gehad tegen de oproerige stammen, onder bevel van den oherif Ouayke; de Arabieren werden naar het gebergte teruggedreven, met verlies van 50 dooden en vele gekwetsten. De Fransche troepen telde 1 doode en 13 gekwetsten; zij hadden verscheidene kudden, 100 tenten en vele kostbaarheden vernield.

— De Zwitsersche bondsraad heeft de petitie van het komité van Posieux aan den staatsraad van Friburg verzonden.

MADRID, 21 Julij. Bij koninkl. besluit is voorzien in de vakante bisschopszetels van Avila, Mondonedo en Salamanca. Deze benoëmingen zijn aan de goedkeuring van den H. Stoel onderworpen.

— De gouverneur der provincie Cadix heeft de regering verwittigd, dat elf schilderijen van groote waarde ontdekt zijn, alle voor een aantal jaren uit het Karthuiszer klooster van Sevilla geroofd; zij worden toegeschreven aan Murillo, Surbarra, Herrera, Cano, Valdez, el Espagnoletto en Urbina.

— Een brief uit Melilla geeft verslag van de bijeenkomst tusschen den generaal, bevelhebber van het Fransche expeditie-leger op de grenzen van Marokko, en den Marokkaanschen generaal Abesade, daartoe afge-

vaardigd door den zoon van Abderrhaman, en verklaart dat door de getroffen overeenkomst de Franschen eene vermeerdering van grondgebied, ter grootte van 5 of 6 mijlen, aan de zijde van Chafarinas zullen erlangen. De Fransche generaal heeft den Marokkaanschen gezant en de 4000 Arabieren te paard, die hem vergezelden, zeer schitterend ontvangen, en, na verloop eener bijeenkomst van vier uren, is de wapenstilstand geëindigd.

ENGELAND.

LONDEN, 26 Julij. Betreffende de verkiezingen is heden niets nieuws te melden. De Advertiser bevestigt het, dat een votum van wantrouwen, bij de opening van het parlement, zal ingediend worden, en wel alleen door Sir James Graham.

Het is thans meer dan zeker, zegt een orgaan van het ministerie, dat het kabinet Derby en het Parlement eene meerderheid zal hebben, die ofschoon niet bijzonder groot ten aanzien der getalsterkte, desniettemin zeer aanzienlijk wordt wanneer men bedenkt, in hoe veel fraktien de oppositie verdeeld is. De Peelisten bepalen zich tot eenige aanzienlijke personen zonder volgelingen. De Whigs, die de banier van John Russel volgen, tellen hoogstens 150 leden, en deze zijn onderling nog zeer verdeeld. De radikale fraktie is nog kleiner in getal, en de Iersche brigade, die eene afzonderlijke phalax vormt, buiten de partijen, die elkaar den voorrang betwisten, telt nauwelijks 50 stemmen.

De Morning Herald geeft het resultaat der heden bekende verkiezingen aldus op: ministerieele 335, oppositie 300. Ierland alleen: ministerieele 40, oppositie 50.

— In Engeland heeft men het voorbeeld gevolgd van eene eenvoudige groote verbetering op de spoortreinen. Voor den stoker namelijk is een spiegel gesteld, waardoor hij zonder eenige moeite den trein achter zich in het oog houdt en bij het minste ongeval dadelijk kan ophouden. Men heeft die spiegels voor lang op de Oostenrijksche en laatstelijk ook op de Belgische spoorwegen ingevoerd.

— Van den spoed, waarmee in den laatsten tijd in Engeland vele telegrafische berigten worden ontvangen, zal men zich eenig denkbeeld kunnen vormen, als men nagaat dat door een verbeterd toestel 150 woorden en 48 teekens in slechts twee minuten tijds zijn overgebracht.

— Berigten van New-York zijn onbelangrijk. Kossuth, onder den naam van Smith reizende, is te Liverpool aangekomen en terstond naar deze hoofdstad vertrokken.

— Bij den jongsten brand te Montreal, welke een der vreeslijkste is, die ooit in Canada hebben plaats gehad, woedden de vlammen twee volle dagen en werden omtrent 1200 huizen vernield.

Op den 10den had ook te Boston een zware brand gewoed, die een schade van een half miljoen dollars had veroorzaakt.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 26 Julij. Men spreekt van eene toenadering tusschen de V. Pr. Ztg. en het Preuss. Wochenblatt. Ook meldt de Elberf. Ztg. volgens geloofwaardige berigten dat de heeren Stahl en von Gerlach zich thans aan de N. Pr. Ztg. willen onttrekken.

— Het Danokles-zwaard dat boven de hoofden der poolsche emigranten in het groothertogdom Posen zweefde, is weggeslagen. Van de 6 a 8000 vluchtelingen hebben er slechts 200 bevel gekregen het land te verlaten, en deze hebben zich in Posen zelf gekompromitteerd of zijn onverbeterlijke zamenzweerders.

— De nieuwe handelswet, die thans aan het ministerie van koophandel door de kommissie is ingediend, telt X Hoofdstukken, verdeeld in 200 §.

— Men schrijft uit Frankfort dd. 22 Julij aan de Deutsche Volkshalle. Een iatoenlijk, door de zoon verbrand speelman uit Piemont, musiceerde hier op de pleinen van Frankfort met 2 jonge Savoyaards, die hem door de ouders waren toevertrouwd. Een dezer laatste, 12 jaren oud, met een lichter oog en gansche minnet, heet den heer Bonnet, en behoort tot de gemeente van de Domina kon zijn gitzwaart niet genoeg prijzen — om kort te gaan, de knaap is verdwenen, hij wordt verzorgd, en moet gereformeerd worden, in weerwil der tranen van den ouden speelman, die hem niet meer te zien kan krijgen, en van het protest van den katholieken pastoor tegen deze kwetsing van het katholieke leven. Die boon wordt in de Duitse Bondsstad 12,000 Katholieken aangedaan!

— De N. Zur. Ztg. wil weten dat de belissing der bondsvergadering tegen de in de petitie van Posieux gestelde verzoeken is uitgevallen.

— Te Bern is tot bonds-president benoemd de bondsraad N&B met 100 van 141 stemmen en tot vice-president de bondsraad Frei-Herosse met 87 st. Zij behooren beiden tot het gematigd radikalismus, en zijn niet gunstig gestemd voor de tegenwoordige Bernsche regering.

WEENEN, 24 Julij. In den gemeenteraad is een voorstel gedaan om over een som van 40,000 fl. te beschikken voor feestvieringen bij den terugkeer des Keizers. Er is echter besloten de daartoe te bezigen som niet te beperken.

— De Salzburger kamer van koophandel heeft besloten bij het ministerie van koophandel de invoering van eenheid in munt-, maat- en gewigtstelsel met Duitschland te verzoeken.

— Nopens de beruchte verklaring van Lord Palmerston leest men in de Oysterr. Corr. Is eene vreedzame en geregelde betrekking met eene mogendheid, die zulke plannen in het schild voert, denkbaar? De eenvoudige logika moet daarop antwoord n met een krachtig neen. Waar uitsluitend de politiek van het eigen belang heerscht, daar ontbreekt alle grondslag voor eene geregelde verstandhouding, en eene regering, welke zich niet schamt zodanige politiek te buldigen, plaatst zich daardoor in eenen staat van vijandelijkheid tegenover alle andere Staten, wien de ongeschondenheid en het regt van hun grondbezit boven al ter harte gaat!

— Gisteren werd Koning Otto van Griekenland te Triëst verwacht.

— Het tusschen Oostenrijk, Parma, Modena, Toscaane en den Kerkelijken Staat gesloten spoorweg-verdrag is thans bekend geworden. In Mei jl. werd hetzelve geteekend en in Augustus a. p. te Rome geratificeerd. De geheele weg zal den naam van Centraal-Spoorweg van Italië dragen. Er zal eene linie van Piacenza en eene van Mantua uitgaan, welke zich te Reggio weder vereenigen zullen, van waar hij eene rigting door Modena naar Bologna zal nemen. Verder zal dezelve over de Appenijnen naar Pistoja of over eenige andere plaats loopen; hetwelk beslist zal worden naarmate het deswege ingesteld onderzoek zulks het geschiktst zal doen voorkomen. Aan geene zijde der Appenijnen zal zich de spoorweg met dien van Toscaane vereenigen. Het leggen van een weg wordt toevertrouwd aan eene maatschappij, met een privilege voor 100 jaren.

ITALIE.

— De Gazz. Piemontese wederspreekt het gerucht, dat de regering voornemens zoude zijn het eiland Sardinië aan Engeland te verkoopen.

De graaf von Spaur, Beijersche gezant bij onderkoningene Italiaansche hoven, is te Turijn aangekomen.

BELGIE.

BRUSSEL, 27 Julij. Aangaande de ministerieele crisis is nog niets zekers te bepalen.

In een onzer dagbladen leest men het volgende: »Men is, sedert het ministerie zijn ontslag heeft gevraagd, nog geene enkele schrede nader tot vorming van een bewind gekomen. Noch de heer Leclercq, noch de heer Lebeau hebben zich daarmede willen belasten. De eerste heeft het koninklijk aanbod eenvoudig en zonder redegeving afgewezen. De andere heeft gezegd dat zijne gezondheid te zwak was om de taak op zich te nemen, en buitendien zijne denkwijze te zeer overeenstemmend met die der ministers, welke hun ontslag gevraagd hadden; geene andere staatkunde dan die der vrienden willende volgen, konde de heer Lebeau niet in hunne plaats treden; dit zoude, zeide hij, slechts eene verandering van personen geweest zijn. Daarna heeft de minister van finantien, de heer Fièvre, een onderhoud met den Koning gehad; maar deze heeft, naar het schijnt, de zaken gelaten zoo als zij stonden. Tot wien de kroon zich nu zal wenden, is niet bekend; doch het is bedroevend dat de vorming van een liberaal bewind zoo veel moeilijkheden ontmoet, terwijl een bewind van eene andere denkwijze eene onmogelijkheid is.

— Men verneemt dat de Kamers binnen kort buitengewoon zullen bijeengeroepen worden.

— De Engelsche post, is heden vier uren later aangekomen dan gewoonlijk. Men heeft namelijk het vroeg berigt ontvangen, dat aan de trein, die gisteren avond van Londen naar Dover was vertrokken, een ongeluk was overkomen, waardoor een aantal reizigers ernstig verwondt zijn. Bij het afzenden der berichten was de telegraaf verbonden met Nederland tegen den 1 Oktober in gereedheid zal zijn.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 28 Julij.

ONDERTRUWD (25 Julij): C. W. A. van der G. J. Reydon.

